

Armas Härkönen

Asko Oksa I

Puusta pudonnut

Puusta pudonnut

Asko Oksa I

ARMAS HÄRKÖNEN

© 2023 Armas Härkönen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-33-9510-7

Lukijalle!

Juhannuksen aatonaattona vuonna 2023 tuli 38 vuotta täyteen siitä, kun ensimmäinen Asko Oksan pakina *Koiraamaista puhetta* julkaistiin *Pogostan Sanomissa*. Sitä tapahtumaa voi sananmukaisesti kutsua julkisen kirjoittamiseni ensimmäiseksi lehdeksi. Sen jälkeen on pakinoita, reserviläislehden pääkirjoituksia ja viime vuosina myös kolumneja kertynyt yhteensä satamäärin. Varsinaisia lehtiartikkeleita on varmaan jo ainakin viisi tuhatta. Tiedän että vuosien varrella ovat lähisukulaiset ja muutamat ystävät näitä pakinoita pöytälaatikkoihinsa taltioineet, ja sehän on tietysti kauniisti ajateltu ja tehty.

Kun olen lapsuudestani lähtien lähes joka päivä jotakin lukenut, niin minua on kiinnostanut myös mitä rivien takana tapahtuu. Monet kirjailijat ovat kertoneet kirjoittamisestaan joko kaunokirjallisissa tuotteissaan, päiväkirjakoosteissaan tai vaikkapa ”Ihmisen ääni” -sarjassa. Ehkä olen jotain oppinut aiheesta myös sitä tietä. Eräitä elämän viisauksia kun on, että lukeminen kannattaa aina.

Pakinoitsijanimen pohtimiseen käytin runsaasti aikaa. Ajattelin, että se saisi silloisen metsurin ammattini takia olla mahdollisimman metsäinen. Asko Oksa tuntui läheiseltä, sillä ”sahajauhoissani” pyörineet ajatukseni olivat usein kuin puusta pudonneen mietteitä. Kaiken lisäksi nimi pysyy samana, lukipa sen kummasta suunnasta tahansa.

Yleisön pyynnöstä huolimatta olen koonnut muistoja sekä näitä kirjoituksia urani varrelta näiden pehmeiden kansien väliin. Itsekästä ja narsististahan tämä on, mutta en halua sotkea hirveästi muita ihmisiä ja ainakaan ikäviä asioita muisteluihini. Kirjoittajilla on kokemuksia siitä, että kattila- ja kotikunnan asukkaiden nimiä mainitsemalla saa puolet porukasta suuttumaan, toinen puoli taas ”pyrjäähtää” siitä, ettei nimeä ole mainittu.

Olen huomannut pakinakokoelmia lukiessani, että hyvään ja naurettavaankin tekstiin ”väsy” pidemmän päälle. Siksi pä olen kirjoittanut pakinapätkien väliin alustuksia, johdantoja ja muistoja, niin sanottuja valmisteleviä tekstejä tosielämän varrelta.

Kalle Päätaalo muisteli elämänsä Iijoki -sarjan 26 paksussa mölläriassa. Sarjahan on lajissaan maailmanennätys. Sivuja kertyi yli 16 000, mutta enemmänkin olisivat lukijat kestäneet. Meidän maakunnan painosten kuningas *Heikki Turunen* on käyttänyt omaa ja lähiperheensä elämää aiheena ainakin kymmenessä romaanissaan. Vain henkilöiden nimet on muutettu. Siksipä järkeilen, että kai se näiden jatkoksi tämäkin tekele mahtuu.

Kaiken edessä olevilta sivuilta löytyvän itsekkyyden, itsekehun ja narsismin rinnalla ihan vakavasti allekirjoitan tämän minua kymmenen vuotta plus yhden päivän aikaisemmin syntyneen oikean kirjailijan, Heikki Turusen arvioinnin kirjailijoista. Sen hän tekee vuonna 2003 ilmestyneessä, äitinsä muiston kunniaksi kirjoittamassaan kirjassa *Orpopojan valssi*. Koska tiedän, etten parempaan analyysiin pysty, niin lainaan kahteen pätkään Heikin tekstiä:

”Se, äitikulta kertoo karua totuuttaan kirjailijan ominaisuuksista elävän ihmisen rakastajana, oli hän sitten puoliso, oma lapsi, salainen rakastettu tai äiti. En usko olevani ensimmäinen ja ainoa. Kirjailija pystyy rakastamaan vain sanoillaan, teoriassa. Kirjailija osaa rakastaa oikeasti vain kuolleita, haudalla, silloin kun se on myöhäistä.”

”Vetoaminen ammattitautiin on ainoa puolustuksemme ja mahdollisuutemme, rakastavan perheen tai lähimmäisen tai lukijan kiintymyksessä, ymmärryksessä ja armossa ainoa toivomme ja olemassaolomme oikeutus.”

Omaa ”äitiliiniä” onnittelen ja onnittelemme suurella joukolla lämpimästi heinäkuussa olevan 90 –vuotissyntymäpäivän johdosta. Toivotamme hänelle lisää monia armorikkaita vuosia! Kiitokset jälleen rakkaalle vaimolle ja koko perheyhteisölle kirjurin oikkujen kestämisestä.

Mekrijärvellä 10. päivänä kesäkuuta 2023 *Armas Härkönen*

Naurettavia tekstejä

Jos ihan aluksi suoritettaisiin lyhyt, mutta ei mitenkään kattava katsaus huumoripitoisiin teksteihin suomalaisessa painetussa sanassa. Humorististen pakinoiden ja kirjojenkin kirjoittajia Suomessa on vähän. Ehkä mielialamme on samanlainen kuin miltä näytämmekin – synkkä. Tätä ”taiteenlajia” olisi syytä elvyttää!

Pakinoiden kirjoittajien terävimpään kärkeen kuuluu mielestäni nimimerkki *Olli Väinö Albert Nuorteva*, joka teki pitkän työuran muun muassa *Uusi Suomi* -lehdessä. Wikipedian mukaan Olli kirjoitti yli 10 000 pakinaa, joista on koottu ja painettu lähes 40 kirjaa. Aika monta ajankohtaista asiaa niihin mahtuu! Ollin hykerryttäviin hahmoihin kuului esimerkiksi *Mustapartainen mies*. ”Hyvää, sanoi Mustapartainen mies, päivää” on yksi noista Ollin keksimistä suomen kielen kukkasista. Mustapartainen mies pilkkasi esimerkiksi titteleiden käyttöä ilmoittaessaan tiukkapipoiselle toimistoapulaiselle ammattiaan: olen yliesierikoisapulaisvaravaurioraivausvuorovarausratkaisupäällikkö. Ollin teksteissä esiintyi myös *Eturientolan erikoisuuskirjeenvaihturi*, joka uutisoi alueensa tapahtumista. Arvostamani ja jo edesmennyt Ilomantsin rajavartioalueen päällikkönä toiminut majuri Uljas Turunen puhutteli minua aina tuolla tittelillä. Ollin kuolemattomiin pakinoihin kuuluvat muun muassa *Purjehdusta* ja *Sekuntikellot*, joissa hän seikkaili ystävänsä *Kalle Niemeläisen* kanssa. Ollin hahmoista *Otso Kirjosiipi* kirjoitti mietelmiä. Parhaaseen A-ryhmään niistä kuuluu pakina *Kuusituumaisia pölkkypäätelmiä*. Täytyy tunnustaa, että alkuaikojen kirjoituksiini sain runsaasti vaikutteita Ollin pakinoista.

Kuopiosta lähtöisin oleva *Simo Puupponen* oli toimittajana muun muassa *Pohjois-Savo* ja *Savon Sanomat* -lehdissä ja kirjoitti nimimerkillä *Aapeli* pakinoiden lisäksi lämminhenkisiä kirjoja. Aapelin pakinoissa oli hahmona mäkitupalainen *Hermann* *Hulukkonen*. Aapelin teksteistä on julkaistu 15 pakinakokoelmaa ja seitsemän romaania. Hänen kuuluisia ja filmillekin päässeitä

kirjojaan ovat *Siunattu hulluus*, *Pikku Pietarin piha* ja *Meidän herramme muurahaisia*. Lapsille ja nuorille hän kirjoitti muun muassa *Vinskistä ja Vinsentistä*.

Jouni Lompolo (1936 - 2010) oli syntyisin Kittilästä ja hän kirjoitti pakinoita *Helsingin Sanomiin* nimimerkillä *Origo*. Hän on julkaissut 16 pakinakokoelmaa ja kuusi muuta romaania. Lisäksi hän on tehnyt elokuva- ja tv-käsikirjoituksia.

Tampereella vuonna 1944 syntynyt sanataituri *Seppo Ahti* kirjoitti pakinoita *Iltasanomiin* nimimerkillä *Bisquit*. Kirjoja hänen nimissään on painettu 13. Lisäksi hän on ollut käsikirjoittamassa suosittuja television huumorisarjoja *Katapultti*, *Parempi myöhään*, *Ollaan kuin kotonanne* ja *Hymyhuulet*. Hän myös esiintyi joissain ohjelmissa.

Paikallistasolla sanomalehti Karjalaisessa pakinoi toimittaja ja piirtäjä *Vilho Keskitalo* (1926 - 2002) nimimerkillä *Romuluu*. Omalla nimellään ja nimimerkillä on ilmestynyt yhteensä viisi kirjaa. Hänen mantteliperijänsä oli uutispäällikkönä toiminut *Jouko Salmela*. *Savolainen* pysyi työssään ajan hermolla ja tarttui päivän aiheisiin nopeasti ja räväkästi. Häneltä on ilmestynyt kaksi kokoomateosta.

Viime aikoina ovat myös kolumnien kirjoittajat aloittaneet käyttää teksteissään huumoria. Hyvä esimerkki on Karjalaisen toimittaja *Jouko Kempas*.

Konsta, Vatanen ja Lempisen Onni

Yksi itseopiskeluni kotiopettajista on ollut sotkamolainen *Veikko Huovinen* (1927 – 2009). Hän ei ollut varsinaisesti pakinoitsija, mutta kirjoitti humorististen ja vakavien romaanien ohella vinon pinon littlejuttuja. Niissä käsiteltiin historiallisia henkilöitä ja tapahtumia, yleisiä ilmiöitä, eläimiä, naisia, urheilua ja olipa joukossa jopa etyylialkoholisarja. Yhteensä noin 50 romaania, kokoelmaa ja elokuva- tai tv-sarjakäsikirjoitusta tehnyt Huovinen oli vuosikymmeniä edellä aikaansa. Nostaisin hänen kuuluisimman kirjansa *Havukka-aho ajattelijan* rinnalle myös iloisen *Hamsterit*. Sen johtoajatuksia ovat ”toiveikas talvimieli” ja ”lämmän kantapää villasukassa”. Pikkujutuista pidän eniten kirjassa *Matikanopettaja*

olevasta tarinasta ”Silakkalaatikkoa Jeesukselle”. Myös kirjan niminovelli on hellyttävä.

Kittilässä syntynyt *Arto Paasilinna* (1942 – 2018) oli myös tuottelias kirjailija. Hän kirjoitti 35 pääosin humoristista romaania. Useita hänen parhaimpiaan, esimerkiksi *Jäniksen vuosi*, *Ulvova Mylläri*, *Onnellinen mies*, *Hirtettyjen kettujen metsä* ja *Hurmaava joukkoitsemurha* on filmattu elokuvaksi tai tv-elokuvaksi. Paasilinna ei pelännyt käsitellä kirjoissaan myös iäisyysasioita. *Herranen aika* ja *Auta armias* ovat siitä hyviä esimerkkejä. Paasilinna oli myös keksijä. Oikeiden innovaatioiden lisäksi esimerkiksi *Aatami ja Eeva* kertoo akkukeksinnöstä, joka mullisti maailman energiatuotannon.

Unohtaa ei sovi tohmajärveläissyntyistä *Maiju Lassilaa* (1868 – 1918). Alun perin *Algoth Tietäväinen*, sittemmin *Algot Untola* käytti kirjailijanimenään myös *Irmari Rantamalaa*.

Tulitikkuja lainaamassa -kirjan ääneen naurattava kuulustelukohtaus oli jossakin oppikirjassakin. *Jönni Lumperin* seikkailut *Kuolleista herännyt* -kirjassa eivät juuri häviä *Ihalaisen* ja *Vatasen* Joensuun reissulle. Repliikki ”*Tittelit pois*” kävisi nykyajan viihdeohjelma *Putouksen* hahmollekin.

Tampereelta lähtöisin oleva *Risto Karlsson* (1940 – 2006) kirjoitti veijari- ja salapoliisiromaaneja. Tuotannosta löytyy 21 romaania, jotka ovat myös hauskoja. Useampaan kertaan olen lukenut muun muassa kirjat *Siunatut setelit*, *Viimeinen koukkaus*, *Viimeiset mohikaanit*, *Kolmen ammattinyrkeilijän kesä*, *Kekkonen tulee*, *Kekkonen tulee* ja *Hauska tappaa vanha tuttu*.

Kotkassa vuonna 1947 syntynyt mutta Kuopiossa ja muuallakin maailmassa vaikuttanut kansanedustaja, europarlamentaarikko, lehdistö- ja lähetystöneuvos, presidentintekijä lehti- ja tv-toimittaja, kirjailija ja *Haluatko miljonääriksi* -visailun juontaja *Lasse Lehtinen* on kirjoittanut lehtijuttujensa ohella 40 kirjaa. Mieheessä olisi ollut vaikka presidenttiainesta, mutta todennäköisesti hänen kirjojensa sankareiden rasistiset repliikit olisi nostettu vaalikamppailussa loanheiton aiheeksi. Lehtisen humoristissa romaaneissa kun annetaan sumeilematta palautetta niin lähinaapurivaltioiden asukkaille kuin

kauempanakin majaansa pitäville kansalaisuuksille heidän ominaisuuksistaan. Kirjat *Tuntematon kersantti*, *Uskottu mies*, *Valkoinen ihmissyöjä*, *Kotilaisen kotiryssä* ja *Fyrkanvaltaajan kuolema* ovat suosikkejani ja ehdoton ykkönen on *Satumainen onni*. Siinä on ”auervaara” *Onni Lempisen* seikkailuja naismaailmassa käsitelty tyylikkäällä ja lämminhenkisellä tavalla.

Vasta äskettäin minulle paljastui, että kirjassa *Punainen vuorineuvos* olisi käytetty yhtenä esikuvana ilomantsilaissyntyisen teollisuusneuvoksen, *Oiva Turusen* kaupankäyntiä Neuvostoliittolaisten kumppaniensa kanssa.

Helsingissä vuonna 1974 syntynyt *Tuomas Kyro* on tuottelias aikamme kirjailija, jonka tekstejä voi lukea useaan kertaan. Hänen sankarinsa *Mielensäpahoittaja* on meille suomalaisille rakas, koska jokainen olemme omalla tavallamme oman ja lähipiirin ja joskus myös kauempana vaikuttavien ihmisten mielen pahoittajia.

Ulkomaalaisista humoristeista täytyy mainita italialainen *Giovannino Oliviero Giuseppe Guareschi* (1908 – 1968). Hänen *Isä Camillo* -kirjansa ovat aivan mainioita.

Englantilainen *Sir Pelham Grenville Wodehouse* (1881 – 1975) kirjoitti yli 90 kirjaa ja 20 elokuvakäsikirjoitusta. Tunnetuimpia hänen sankareitaan ovat herrasmies *Bertie Wooster* ja hänen henkilökohtainen herrasmiespalvelijansa *Jeeves*.

Donald Edwin Westlake oli yhdysvaltalainen rikoskirjailija. Myös hän kirjoitti yli 90 kirjaa, joista on suomennettu noin 40. Useissa hänen kirjoissaan toheloitiin ”rikospaikalla”. *Kuuma kivi* -teoksen olen lukenut useaan kertaan.

Lukuhalat olivat hyvät

Kirjoittaminen on kiinnostanut siitä lähtien kun opin lukemaan. Isäni oli metsätyömies ja lapsuudenkotini oli 1960 -luvun alun tyyliin kahdella lehmällä ja yhdellä vasikalla varustettu pienviljelystila. Mutta sanomalehti *Karjalainen* meille tuli. Isä kutsui lehteä Ukko-Porvariksi. Lehti kun kannatti kokoomuslaista aatetta silloin näkyvämmiin kuin nykyisin. Inkutin jo ennen kouluikää

vanhempiani lukemaan minulle ääneen lehteä. Ja esimerkiksi sarjakuvien puhekuplien tekstit tarttuivat mieleeni sen verran hyvin, että meillä käyvät vieraat ihmettelivät. Osasin sen verran lukea paukutella ”suoraan”, että antaessani ensimmäiselle luokalle mennessäni opettaja Ksenia Haavistolle lukunäytteen, hän totesi:

- Hyvin meni, saat kympin.

Olin hyvilläni, sillä kymppi oli paljon rahaa. Kerroin illalla äidille, että opettaja lupasi kympin, mutta ei antanutkaan.

- Hän on tarkoittanut, että saat sitten todistukseen kympin lukemisesta, äiti nauroi.

Haavisto petti siinäkin asiassa. Alaluokilla ei todistuksessakaan äidinkielessä kymppiä näkynyt. Mutta Sulo Leppänen korjasi yläluokassa asian.

Lopultakin kirjastoon

Toinen pettymys tuli koulutien alkuvaiheessa, kun Haavisto ei päästänyt meitä ensimmäisen luokan oppilaita heti kirjastoon.

- Mitä te kirjoilla teette ennen kuin opitte lukemaan, hän totesi kirjastonhoitajan ominaisuudessa.

Mutta lopultakin, ehkä kuukauden kuluttua kirjastoon jo päästiin. Se oli kuin aarreaitta. Miten se tuoksuikin hyvältä! Kyläkoulujen kirjastoissa eivät valikoimat olleet hääppöiset. Mutta hyvin niillä lukijamatkalle päästiin!

Esimerkiksi WSOY:n Nuorten toivekirjaston sinikantisia ja laadukkaita kirjallisuuden valioita jopa maailmalta sieltä löytyi. *Väinö Riikkilän Viimeiset kaanit* on jo sarjan kakkososa ja *Pertsan ja Kilun* seikkailuja oli sen jälkeen useassa kirjassa. Entäs numero 12: *J. Finnemoren Robin Hood*. Jousipyssyn tekoon piti suunnata joka kerta kirjan luettuaan. *Kaarlo Hännisen Jäämeren sankari* painui mieleen niin lähtemättömästi, että kun noin 25 vuotta myöhemmin pääsin Norjan puolelle ja Varanginvuonon rantatielle, niin auto piti pysäyttää, ja jäämeren vettä piti käydä ryystämässä ensimmäiseksi suuhunsa.

Tämän hienon sarjan ”ulkopuolella” *Juhani Pohjanmies* oli kirjoittanut nuortenkirjan *Helikopteri*, jossa nuoret keksijät rakensivat mystiseen voimanlähteeseen perustuvan helikopterin ja kiersivät sillä maailman ympäri. Se teki lähtemättömän vaikutuksen ja herätti kaukokaipuun. *Pekka Kolehmainen* julkaisi vuonna 1966 nuortenkirjan *Erakkovuoren arvoitus*. Vanhempani olivat ostaneet sen minulle joululahjaksi. Ikä-, koulu- ja armeijakaveri Aapo Laatikainen muisti vielä 50 vuotta myöhemmin, miten olin tämä kirja kädessäni uhonnut vielä itsekin kirjoittavani kirjan.

Kirjasuosikkeja kansakouluvuosilta ja vähän myöhemmältäkin ajalta.

Aikuisten kirjoihin käsiksi

Nuortenkirjat tulivat äkkiä luetuksi ja jouduin siirtymään niin sanottujen aikuisten kirjojen pariin jo kolmannelle luokalle eli yläluokkaan muuttaessani. *Väinö Linnan Tuntematon sotilas* tuli luettua ensimmäisen kerran noin 11 -vuotiaana, ja sen jälkeen lukemattomia kertoja uudelleen. *Täällä pohjan tähden alla* -trilogiakin oli kahlattu pariin kertaan ennen siirtymistä kirkonkylälle kansalaiskouluun.

Myös opettaja Sulo Leppänen ja hänen vaimonsa Mirja antoivat käyttää omaa kirjastoaan. Leppänen ärähti myös vanhemmilleni, kun nämä valittivat liiallisesta muiden kirjojen kuin läksyjen lukemisesta.

- Antakaa lukea. Kyllä hän läksynsä hoitaa!

Leppästen kirjastosta jäi mieleeni muun muassa *Mika Waltarin Johannes Angelos*. Mielikuvitus lensi ja tarunhohtoinen kahdessa maanosassa sijaitseva Istanbul (Konstantinopoli) nousi käyntikohdetoiveiden eturiviin. Tosin siihen aikaan vain äärettömän harvoilla syrjäkylien asukkailla oli mahdollisuus reissata ulkomailla.

Myös Väinö Linnan teokset tulivat luetuiksi jo kansakoulussa ja sen jälkeen useita kertoja uudelleen. Kansalaiskoulussa alkoi taival Päätalon matkassa. Ensimmäinen lukukokemus mestarin kynästä oli Viimeinen savotta.

Päätalon kelkkaan

Kansalaiskoulun asuntolassa asuimme yhden vuoden samassa huoneessa Pihlajavaarasta kotoisin olevan Rauno Kettusen kanssa. Hänen kotonaan asui äiti-Salmen veli Risto Korhonen. Sivistynyt mies, joka ohjasi veljessarjaa niin laadukkaissa luku- kuin musiikillissakin kokemuksissa. Rauno oli jo lukenut *Kalle Päätalon* kirjoja ja kertoi mitä niissä tapahtuu. Pääkirjastossa ensimmäinen käteen osunut oli *Viimeinen savotta*. Savotat ja uitot olivat savottakylän pojalle arkista elämää, joten aihe ja sen käsittely

kolahtivat kerralla luihin ja ytimiin. Aiemmin Päätalolta ilmestyneet möllärit piti lukea heti samaan putkeen. Tekstit olivat niin eläviä, että nälkä, vilu ja väsymys kulkivat lukijan ”nahkoissa” aina kirjan päähenkilön myötä. Vuonna 1971 alkoi *Iijoki-sarja* ilmestyä. Elämä oli sen jälkeen yhtä syystalven odotusta.

Vieraana Virtalassa

Tässä vaiheessa on hypättävä 1970 -luvun loppuvuosiin. Työskentelin OY Hackman AB:n sopimusmetsurina. Erään kerran menimme sahakaupoille ”Mottimajalle”, ilomantsilaiseen pienkoneliikkeeseen. Ilmoitimme uudelle ”puotilaiselle”, että nyt tuli sahanostajia, jotka tinkaavat uhkatiukalle. Aikaa on, ja repussa on runsaasti eväitä. Myyjälle ilmaisu oli hyvinkin tuttu. Hän totesi olevansa Jokijärvellä vaikuttavan Jaakko Väisäsen eli ”Huonomman Väisäsen” vävypoika.

Käydessämme liikkeessä ei keskustelunaiheita tarvinnut miettiä. Lähestyttiin jo 1970 – 1980 lukujen taitetta. Sovimme, että tapaamme kesälomien aikaan Jokijärvellä. Ajelimme ensimmäisen vaimoni ja ystävämme Erkki Kontturin kanssa tuon runsaan 500 kilometrin pätkän Jokijärvelle. Pistimme iltamyöhällä teltat pystyyn Kauhaperän lähellä sijaitsevan Hanhilammentien risteysksen maastoon. Hyttsiä oli metsässä meille metsureillekin yli oman tarpeen. Seuraavana päivänä menimme Virtalaan Tyräjoen rantaan. Paikka sijaitsee vajaan kilometrin päässä Kalle Päätalon lapsuudenkodista. Ulko-ovesta astui käsi ojossa hoikka ja jo harmaantunut mies.

- Tervetuloa! Minä olen sitten se Huonempi Väisänen.

Olimme tulleet höyliä ihmisten vieraisiksi. Meillä oli runsaasti kysyttävää. Raatailtiin, ja sipulsimme juustoleipää kahvikuppeihin. Saimme pystyttää teltat Tyräjoen rantatörmälle. Vävy Väänänen opasti meitä Päätalon maisemissa. Kävimme Kallioniemessä, Hilturannalla ja Taivalkosken kirkonkylällä. Kalastimme Tyräjoesta ja Tyräjärvestä. Ahventa, särkeä ja haukea olisi saanut ongella ja virvelillä vaikka kuinka paljon. Keitimme ”leirissämme” kalakeittoja!

Ihailimme näkymiä, jotka olivat niin ”tuttuja” kirjoista. Oli kuin olisi pyörinyt kotikylällään.

Käsipäivää mestarille

Vuosi 1985 antoi monin eri tavoin happea kirjalliselle elämälleni. Heinäkuussa teimme Irja-vaimon, poikamme Veli-Pekan ja kalakaverini Reijo Särkiniemen kanssa matkan Taivalkoskelle ja Kuusamoon. Elokuussa syntyneen Veli-Pekan viisivuotissyntymäpäivät lähestyivät, ja kun hän oli nokkela ja vilkas tutustumaan myös tuntemattomiin ihmisiin, niin hän tällä ja myös parin vuoden kuluttua tehdyllä reissullamme kutsui kaikki uudet tuttavuudet synttärjuhlilleen.

Taivalkoskella oli Päätalopäivät meneillään, ja juttelimme kahteenkin otteeseen mestarin kanssa. Sain kysyä muun muassa mieltäni harmittaneista tykinpyörien painosta. Niitähän Kalle nosteli kaikkien hämmästykseksi kuin tyhjää vain Kurkijoen ”varuskunnan” parakissa. Myös Turpeisenjärven nuoruudenrakkauden, Annin sukunimi oli minulle tuolloin hämärän peitossa.

Kävimme reissullamme monissa paikoissa. Esimerkiksi Kummunkylällä Moilasessa. Vaimon Vuokko-siskon miehen (Pertti) kotipaikka oli Elehvässä, noin 10 kilometrin päässä Isokummusta pohjoiseen. Soratie kulki pikku kylien välillä kohtalaisen suorana, sillä se oli kunnostettu saksalaisten jatkosodan aikana rakentaman kenttäradan päälle. Meitä pidettiin siellä kuin piispaa pappilassa, ja tarjoiltiin perinneruokia, esimerkiksi kuivatusta poronlihasta keitettyä lihavelliä. Kävimme myös kalastamassa lähivesillä. Jatkoimme matkaa myös Kuusamon puolelle, jossa yksi kohteistamme oli luonnollisesti Rapalan uistintehtaan myymälä.

Palautetta Päätalolta

Vuoden 1988 reissulla minulla oli jo järjestelmäkamera mukana. Sain Päätalopäivillä otettua kuvan Kallen ja Simosen Tyynen tapaamisesta. Kehitytin kuvia, ja kirjoitin Pogostan Sanomiin jutun

reissusta. Artikkelit taisi myöhemmin päätyä myös johonkin Jokijärven julkaisuun. Ja kuva Antti Heikkisen kirjoittamaan Gummeruksen juhlaan ”Kallio-poika – Peilikuvassa Kalle Päätalo” vuonna 2019.

Kallen ja Tyynen edellisestä tapaamisesta oli kuulemma kymmeniä vuosia aikaa. Ritva Ylösen kirjoittamasta Kallen elämäkerrasta selviää, että päivämerkkintöjen mukaan Kalle ja Simosen Tyne tapasivat myös Turussa 27.12.1977. Leena -vaimo ei ole ollut silloin matkassa.

Vuoden 1990 Päätalopäiville menimme Ilomantsista usealla autolla. Mukana oli ainakin Aimo Leinonen Huhuksesta tyttärensä Raunin ja vävynsä Pauli Vepsäläisen kanssa. Vaimon siskonpojan, Kari Nuutisen aikataulu ei antanut myötä ajaa samassa letkassa, mutta hän tuli yötä myöten perässä omalla autollaan. Synnyinkodistani noin kilometrin päässä sijaitsevasta Välihaarasta lähtöisin oleva Liisa Laatikainen ja hänen elämäkumppaninsa Antti Kauppinen tulivat asuntovaununsa kanssa jostain pohjoisen suunnan reissultaan. Tukikohtamme oli Jokijärven loma, jonka rantaan johtavilla pelloilla oli tilaa teltoille ja asuntovaunuille. Yrityksessä oli ja on edelleenkin useita erikokoisia mökkejä vuokrattavana.

Vein Kallioniemeen kokoontuneen väkipaljouden keskeltä löytyneelle Kallelle ”ottosia”: kuvia ja lehtiä, ja Ilomantsin kirjoittajayhdistyksen antologian.

Suuri oli hämmästykseni, kun postissa tuli Kallelta 13.8.1990 kirjattu kiitoskortti. Se on suurimpia aarteitani vieläkin. Kortin etusivulla on Kallen kuva ja teksti ”Muistamisesta lämpimästi kiitellen”, ja varsinaisessa tekstissä lukee:

”Pääsin onnellisesti kotiin sieltä nimikkopäiväni kiireitten keskeltä. Kiittelen vieläkin Pogostan Sanomista, Sykkivät aamut -teoksesta ja valokuvista, jotka Sinulta sain Kallioniemen vanhan pirtin päädyssä. Siinä kun oli niin kiirettä, niin muistin tuskin kiitellä.

Muutoin sain toisen antamistasi valokuvista tuikatuksi heti tilaisuuden jälkeen Simosen Tyynelle – jonka kanssa olen kuvassa – kun Tyyne sattui tulemaan vastaan omaan mökkiini siirtyessäni. Samainen Tyyne on asunut vuodesta 1950 asti Tukholmassa – ja ollut tosiaan tarjoilijan ammatissa!

Olit kirjoittanut kaksi vuotta sitten todella hyvän kuvauksen matkastasi Kallioniemeen.

Toivotan lämmintä kesää jatkossa ja kaikkea Hyvää! Kiitokseni vielä kerran!”

Pitkä päiväkirja

Päiväkirjamuistiinpanoja tein jo 1970-luvun lopussa kuulakärkikynällä ruutuvihkoihin. Yhtenä innoittajana oli Veikko

Huovisen päiväkirja *Humusavotta* vuodelta 1976. Kirjoituskoneeseen pääsin tutustumaan metsätyömiesten ammattiosaston sihteerinä toimiessani. Ja kun uudella vuosikymmenellä sähkökirjoituskoneet tulivat muotiin, niin sain hankittua sellaisen – tietenkin osamaksulla. Sähkökirjoituskoneissa oli se hyvä puoli, että tekstiä pystyi korjailemaan ”siististi” jälkikäteen.

Metsurin päiväkirjan pitäminen kirjoituskoneella on alkanut näköjään 7. päivänä tammikuuta vuonna 1985 seuraavalla tavalla:

”Koska muistiinpanovihkoni mitta alkoi olla täysi, ja koska konekirjoitustaitamattomuuteni kaipaava harjoitusta, aion kokeilla vähien ajatusteni muistiinmerkintää täl tappaa. Oikeastaan se voisi olla hyväkin keino, sillä konekirjoitusnopeuteni vastaa suurin piirtein ajatukseni hitautta.”

Tuolloin ei ilmastonmuutos ollut vielä alkanut! Pohjoisessa, ilmeisesti Sallan Naruskassa oli mitattu edellisyyenä Suomen ennätystä lähentelevät – 50,1 miinusastetta. Naarvanvaarallakin pakkanen paukkui yli 30 asteessa, mutta metsuri oli käynyt työskentelemässä onnistuneesti palstallaan.

Sen jälkeen on tekstiä naputeltu noin puoli liuskaa päivässä ”ykkösvälillä”. Lyhyitä kausia on luonnollisesti jäänyt väliinkin työn, sairauden tai levon takia, niin kuin radiossa tuohon aikaan hauskaasti sanottiin. Tietoiskussa nimittäin varoitettiin pitämään vastaanotinta hiljaisella, ettei naapuria häirittäisi. Ilomantsin syrjäkylällä ei naapuri olisi kuullut, vaikka radio olisi huutanut koko ajan täysillä.

Mutta kansion viimeisellä liuskalla ollaan jo päivämäärässä 29. lokakuuta 1987, ja liuskan numero on 262. Edellisenä päivänä on näköjään tullut Pohjois-Karjalan kirjoittajayhdistys UKRI:lta tieto, että minut on hyväksytty yhdistyksen jäseneksi.

Kirjoittajayhdistyksestä ja johdannossani mainitsemastani kirjailija Heikki Turusesta minulla on yhteinen muisto, joka kannattaa kirjata, ennen kuin unohdan sen. UKRI järjesti vierailun Heikki Turusen

Asko Oksan pakinoita on julkaistu Pogostan Sanomissa vuodesta 1985 lähtien.

Asko Oksa on ympäristöystävällinen nimimerkki. Askon sahajauhoissa muhineet ajatukset ovat kuin puusta pudonneen mietteitä. Asko voisi toilailujensa puolesta olla nolojen tilanteiden miehen pikkuserkku. Askon pakinoita ja kirjoittajan muistelmia kirjoittajauran varrelta julkaistaan nyt kirjan kansien välissä yleisön pyynnöstä huolimatta.

